

RUGSĒJIS * 2000 * SEPTEMBER

VOL 51/NR. 7

E G L U T Ė

RUGSĖJIS / SEPTEMBER / 2000 Vol. 51 / Nr. 7

TURINYS

- 1 RUDUO RUGSĖJĮ ŠAUKIA..., *Zenė Sadauskienė*
- 2 IŠ ISTORIJOS LOBYNO
- 6 IŠ PASAKŲ SKRYNIO
- 12 MŪSŲ KŪRYBA
- 18 PAMESTI PINIGAI, *Paruošė Pranas Sasnauskas*
- 20 KAIP AŠ JOJAU ANT LAZDOS..., *Vytautas Rudokas*
- 26 LIETUVIŲ KALBOS SKYRELIS
- 23 TĖVYNĖS GLOBĖJA
- 25 KUR PASAULIO KRAŠTAS, *Pranas Sasnauskas*
- 28 AR ŽINAI?
- 31 GALVOSŪKIAI
- 33 JUOKŲ MAIŠELIS
- 34 DĖKOJAME MŪSŲ RĖMĖJAMS

EGLUTĖ: mėnesinis lietuviškas laikraštėlis vaikams užsienyje. Išeina 10 numerių per metus; prenumerata – 15 US dol., į Lietuvą ir kitus kraštus – 20 US-dol. Atsiųstą medžiagą redakcija taisy ir tvarko savo nuožiūra.

REDAKCIJA: 13648 Kickapoo Trail, Lockport, IL 60441

LEIDŽIA: JAV LB Švietimo Taryba

REDAKTORĖ: Regina Kučienė

TECHNINĖ REDAKTORĖ: Audronė Norušienė

ADMINISTRATORIUS: Viktoras Kučas

13648 Kickapoo Trail, Lockport, IL 60441

Tel. (708) 301-6410; Fax: (708) 301-6410

EGLUTĖ (USPS 169-200) a magazine for children in the Lithuanian language. Published monthly except July and August. Yearly subscription \$15.00, single copy \$1.50, to Lithuania and other countries, \$20.00 (USA currency). Published by Lithuanian Educational Council of the USA, Inc., 13648 Kickapoo Trail, Lockport, IL 60441. Second class postage paid at Lockport, IL 60441. Postmaster send address corrections to: EGLUTE, Lithuanian Educational Council of the USA Inc., 13648 Kickapoo Trail, Lockport, IL 60441.

Printed by Rikardo spaustuvė, Palos Hills, IL 60465

RUDUO RUGSĖJĮ ŠAUKIA...

Zenė Sadauskienė

*Ruduo – spalvų aruodas!
Rugsėjo pirmą šaukia.
Vaikų džiaugsmingą juoką
Tuoį ves į klasę jaukią.*

*Kiek daug akių! Jos žydi –
Anksti šį rytą kėlės.
Prie dvyliktoko glaudžias
Mažutis pirmokėlis.*

*Gražiausi skamba žodžiai
Nuo jų širdis sušyla.
Gerumas susitelkęs
Lyg debesėlis kyla.*

*Ir driekiasi per Lietuvą
Skambi daina varpelio.
Gerumas aidu grįžęs
Į širdis ieško kelio...*

IŠ ISTORIJOS LOBYNO

LEGENDA APIE KUNIGAIKŠTĮ DOMANTĄ

Daugelis žmonių nieko nežino apie kunigaikštį Domantą. Istorikai bandė daugiau surasti žinių apie jį, bet tik surado, kad jis valdė Lietuvą vienerius metus. Niekas nežino ar jis buvo nužudytas ar pats numirė. Seneliai ir proseneliai turi apie jį daug legendų, ir štai viena jų.

Domantui valdant Lietuvą nepatiko, kad žmonės kariavo ir žudė dėl turto, dėl žemės. Jis norėjo, kad žmonės gyventų taikoje. Jis matė, kad kitos karalystės turėjo stipresnes sostines, ir jis norėjo Lietuvoje įkurti stipresnę ir didesnę sostinę. Daug apie tai galvojo, bet žmonėms ta idėja nepatiko, Domantas taip greit nepasidavė. Kiekvieną vakarą jis eidavo pasivaikščioti ir pagalvoti. Kad niekas jam netrukdytų, eidavo pats vienas.

Vieną vakarą vaikščiodamas miške, išgirdo graudingą staugimą.

Nors ir išsigandęs, norėjo pažiūrėti kas ten staigia. Po ilgo ieškojimo surado tą vietą. Gražus baltas vilkas buvo įkliuvęs į medžiotojo pinkles. Domantui pagailo vilko ir jis vilką išlaisvino. Staiga vilkas prabilo žmogaus balsu ir paklausė ko Domantas norėtų gauti už jo išlaisvinimą. Domantas jau norėjo prašyti jo išsvajotos naujos sostinės, bet pagalvojo: ką paprastas vilkas gali padaryti ir pareiškė, kad nieko jam nereikia. Už jo kuklumą vilkas pažadėjo jam du gyvenimus: vieną žmogaus, kitą vilko. Domantas padėkojo ir greitai sugrįžo namo. Kitą dieną pabudęs pagalvojo, kad tai buvo tik sapnas. Apsirengęs nuėjo pažiūrėti kaip jo šarvai atrodo. Jis visą laiką norėjo turėti gražius šarvus, todėl nuėjo pas geriausią kalvį, kad jam nukaldintų šarvus. Naujuose šarvuose buvo nukaldinta vilko galva. Domantas norėjo juos išbandyti ir pasigirti kitiems. Kai jis išėjo į lauką, prie jo pribėgo žmogus ir jį nudūrė. Žmonės pradėjo vytis žmogžudį ir pamiršo apie Domantą. Kai sugrįžo, neberado Domanto lavono, tik vilko pėdas. Visi prisiekė, kad šito atsitikimo niekam neminės.

Prabėgo daug metų ir žmonės užmiršo šią istoriją. Tačiau kai kurie pasakojo, kad naktimis girdėdavo baisų staugimą ir matė geležinį vilką lakstantį po girias. Tai buvo tas pats geležinis vilkas, kurį Gediminas sapnavo ir įkūrė sostinę Vilniuje.

Mantas Valiūnas, 6 sk.

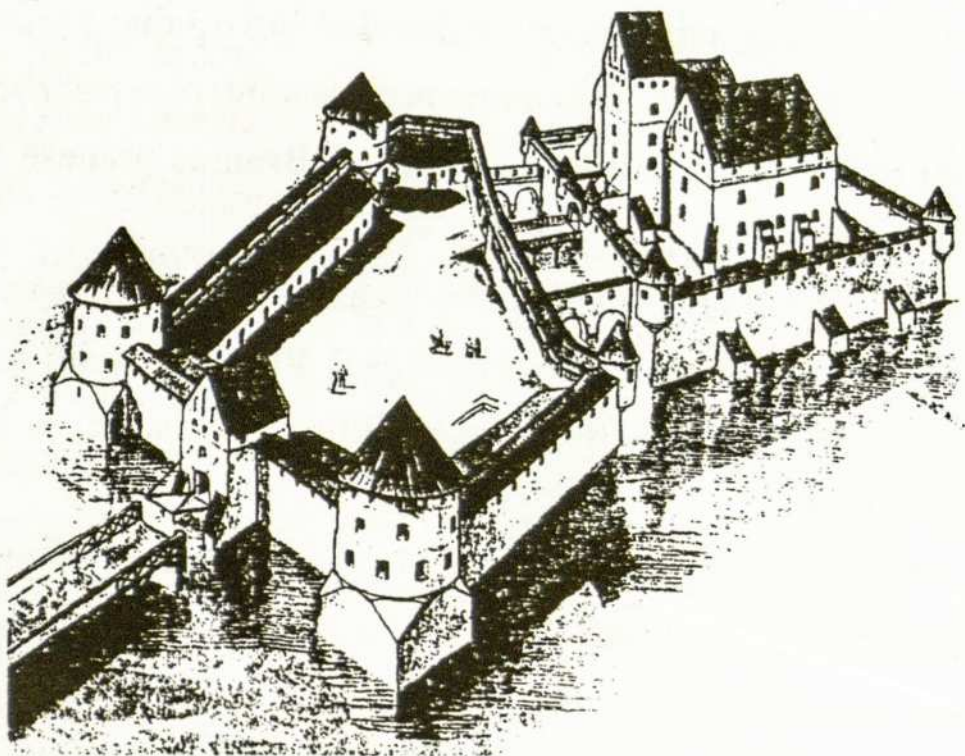
New York'o lit. mokykla

VYTAUTO PASTANGOS KARŪNUOTIS

Užsidėjęs kaimyninės valstybės karūną, Jogaila Lietuvą ir toliau valdė didžiojo kunigaikščio teisėmis. Kova dėl LDK valdovo karūnos buvo kovos už savo valstybės suverenitetą sudedamoji dalis, ji vis išskildavo po Mindaugo Didžiojo mirties. Laikydamasis žymaus pirmtako gairių, Vytautas galėjo imtis Lietuvos bajorų valios įgyvendinimo Salyno suvažiavime 1398 m. – vainikuotis karaliumi. Sutvirtinęs valstybės galią, Vytautas Didysis tapo vienu iš reikšmingiausių valstybių Europoje valdovų. Norėdamas savo pozicijas įtvirtinti formaliai, 1429 m. sukviėtė Europos valdovus į Lucką. Čia svečiai galėjo įsitikinti diplomatiniais Vytauto sugebėjimais, jo dvaro turtingumu. Suvažiavime buvo pritarta Vytauto karūnavimui Lietuvos karaliumi: šis klausimas iškilęs 1410 m. reiškė atnaujinimą sudėtingos problemos – ar Lietuva taps karalyste. Lenkai buvo linkę veikiau suteikti Vytautui Lenkijos karūną (Jogailai tada būtų reikėję atsisakyti sosto), nei prisidėti prie visiško LDK atitrūkimo nuo Lenkijos. Karalius Jogaila pritarė Vytauto sumanymui karūnuotis. Po Vytauto mirties vienas iš Jogailos sūnų būtų buvęs realiausias pretendentas į Lietuvos karalystės sostą. Lenkijos diduomenės pozicija buvo aiški – Lietuvą pripažinus karalyste, lenkų viltys prisijungti ją būtų tapusios nerealios. Prieš šį sumanymą protestavo Lenkijos delegacija, įrodinėdama, kad Vytauto karūnavimas būtų priešingas Lietuvos ir Lenkijos sutartims, nes tada Lietuva galėtų po Vytauto mirties išsirinkti sau kitą karalių, o ne tą,

kurį išsirinktų po Jogailos mirties lenkai, vadinasi, Jogaila ir jo vaikai netektų Lietuvos.

Šv. Romos imperijos imperatorius Zigmantas I pasiuntė į Vilnių Vytautui karūnavimą aiškinančius dokumentus ir karūną. Karūnavimo iškilmės turėjo įvykti 1430 m. rugsėjo 8 d. Tačiau per Lenkiją vykstanti delegacija buvo lenkų užpulta, o karūnos perdavimas sutrukdytas. Vytautui imperatorius Zigmantas I pažadėjo nusiųsti karūną kitais keliais (ne per Lenkiją). Jos, deja, jau neteko sulaukti. 1430 m. spalio 27 d. Trakuose, sulaukęs 80 metų, Vytautas mirė. Taip lenkų didikai sužlugdė Vytauto siekį pakelti LDK į karalystės lygį.

Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytauto pastatyta Trakų salos pilis

IŠ PASAKŲ SKRYNIOS

KUR DINGO MEDŽIAI?

Vidaus reikalų ministerijos nykštukai buvo labai užimti, kaip kiekvieną rytą. Nykštukas Bronius per kompiuterius pastebėjo, kad medžiai miške pradeda dingti. Nustebęs, Bronius pranešė visiems kitiems nykštukams.

Visi išsigandę nykštukai susirinko ir susirūpinę kalbėjo apie medžių dingimą. Bronius dar pakvietė gyvulius iš VRM dalyvauti posėdyje. Atvyko gyvulių atstovai: Lapė Snapė, Erelis Greitelis, Genys Kalvelis, ir Kurmis Kalva.

Visi susirinkę nutarė, kad reikia daugiau informacijos problemai išspręsti. Nykštukai pasisiūlė ieškoti pėdsakų, o Lapė Snapė pasisiūlė apuostyti atrastus pėdsakus. Erelis Greitelis pasisiūlė skristi virš miško ir bandyti surasti medžių dingimo kaltininką. Genys Kalvelis apsiėmė pabandyti surasti keistų žymių medžių žievėje. Kurmis Kalva sakė, kad

bandys surasti įrodymų po žeme.

V i d a u s
r e i k a l ų
ministerija tuoj
pat ėjo prie
d a r b ų .
Nykštukai ir
Lapė Snapė
išėjo į buvusį
mišką. Jie ilgai
keliavo per

laukus, kol rado pėdsakas. Ištyrinėjo, apžiūrėjo ir apuostė. Bet negalėjo
nutarti kam tie pėdsakai priklausė. Grupė keliavo toliau.

Tuo pačiu laiku,
ore skraidė Erelis
Greitelis. Jis žiūrinėjo
į nualintus laukus.
Staiga kažkas patraukė
Erelio dėmesį. Juodai
apsirengęs nykštukas
bėgė per laukus. Erelis
Greitelis pradėjo
greitai skristi paskui
bėgantį žmogelį.
Skrido, skrido, o
žmogelis staiga dingo.

Erelis Greitelis netikėdamas savo akimis, sumirksėjo daug kartų ir pradėjo skristi ratu virš tos vietos, kur nykštukas dingo. Nieko neradęs, parskrido į būstinę. Skrendant būstinės link, rado vienintelę likusią giraitę. Jis nuskrido prie vieno medžio ir pradėjo kalti, ieškodamas keistų žymių medyje. *Tak-tak-tak*. Nieko jie nerado ir skrido prie kito medžio. Vėl *tak-tak-tak* ir vėl nieko nerado. Skrido prie trečio medžio. *Tak-tak-* ir staiga – dingo medis. Žiūri Genys, kad visi medžiai giraitėje dingo! Toje vietoje liko tik tuščias laukas. Nustebęs, Genys Kalvelis parskrido atgal į būstinę.

Kurmis Kalva kasinėjo po žeme, ieškodamas įrodymų. Kasinėjo ir pastebėjo, kad toje pačioje vietoje kur medžiai buvo dingę, šaknys taip pat buvo dingusios. Susirūpinęs Kurmis Kalva išlindo iš po žemės ir bėgo atgal į VRM būstinę.

Vakare Vidaus reikalų ministerijos tarnautojai grįžo į

būstinę. Susisėdę aplink konferencijos stalą, jie aptarė surinktą informaciją. Nykštukas Bronius visą informaciją užrašė kompiuteryje. Jis visą informaciją skaitė ir skaitė, bet negalėjo prieiti prie išvados.

Kitą rytą visi VRM tarnautojai vėl susirinko. Nykštukas Bronius pasakė, kad tos dienos darbotvarkė bus skirta visiems keliauti pas

raganių ir raganą paklausti jų, ką jie žino apie medžių dingimą. Nykštukai ir gyvuliai surinko savo reikmenis ir išėjo į ekspediciją. Ilgai vaikščiojo per nuplikintus laukus. Ėjo, ėjo, kol pagaliau atsirado pas raganių. Priėjo prie durų senų ir pasibeldė. *Tuk-tuk-tuk*. Lėtai atsidarė durys. Šaltas ir nemalonus balsas tarė:

— Prašom.

Nedrąsiai gyvuliai ir nykštukai įėjo.

Kai visi susirinko netvirtame name, tas pats šaltas balsas klausė:

— Kodėl jūs mane trukdote?

Nykštukas Bronius netvirtu balsu atsakė:

— Mes norėjome žinoti, ar Jūs ką žinote apie medžių dingimą? Raganius nusijuokė.

— Tas, kuris medžius atėmė niekad nebus pagautas. Jis yra per gudrus.

Nykštukas Bronius atsakė:

— Aš nežinau ar jis galės iš mūsų pasprukti.

Nykštukas Bronius ir VRM tarnautojai išėjo iš raganiaus namų ir keliavo toliau pas raganą.

Raganos namų langai linksmai švietė. Visi žinojo, kad raganai nepatinka šviesa. Nykštukas pasibeldė į duris. *Tuk-tuk-tuk*. Ragana neįprastai linksmu balsu sušuko:

— Prašau į vidų!

Nykštukai ir gyvuliai tik pasižiūrėjo vienas į kitą ir įėjo vidun.

Ragana sėdėjo kėdėje, megsdama prie šviesios lempos. Nykštukas Bronius nežinojo ką galvoti, nes ragana vis būdavo pikta. Nykštukas Bronius prisiminė, kodėl jie atėjo ir paklausė raganos:

— Ar Jūs žinote kaip medžiai dingo?

Ragana atsakė:

— Oi, aš žinojau, kad kas nors norės jį sugauti. Jis slepiasi Varveklių Vaivorykštėje.

Nykštukai ir gyvuliai lėkė iš raganos namų link Varveklių Vaivorykštės. Tik Nykštukas Bronius pasiliko ir paklausė, kodėl ji pasidarė tokia gera, maloni. Ji atsakė:

— Man jau nusibodo būti pikta ragana. Nutariau pasidaryti maloni. Sveikiau širdžiai.

Nykštukas Bronius jai padėkojo už informaciją ir pats išbėgo link Varveklių Vaivorykštės.

VRM bėgo, kol pagaliau atsirado prie Varveklių Vaivorykštės. Nykštukas Bronius ir kiti nesuprato, kaip jie pamiršo anksčiau pagalvoti apie šitą vietą. Visi sulindo į varveklių olą ir ieškojo juodai apsirengusio nykštuko, kokį Erelis Greitelis buvo pamatęs bėgant per laukus.

Staiga kažkas juodo greitai perbėgo per olą. Atpažinę bėgantį nykštuką, visi kartu sušuko:

— Šnipas Šnairys!

Šnipas Šnairys pradėjo greičiau bėgti, bet Erelis Greitelis buvo greitesnis, pačiupo Šnipą Šnairį už marškinių ir pakėlė nuo žemės.

Nykštukai nuvedė Šnipą Šnairį į VRM būstinę.

VRM būstinėje Nykštukas Bronius paklausė Šnipo Šnairio, ką jis padarė, kad visi medžiai dingo. Šnipas Šnairys paaiškino:

— Panaudojau magiją. Nenorėjau, kad žmonėms būtų deguonio.

Nykštukai reikalavo, kad Šnipas Šnairys sugrąžintų visus medžius. O paskui Šnipas Šnairys buvo nubaustas kalėjimu.

VRM vėl išsprendė kitą detektyvinį uždavinį!

Lina Aukštuolytė, 7 sk.

Šv. Kazimiero lit. mokykla Clevelande

* * * * *

Žodynėlis

<i>būstinė</i>	–	<i>operacijų centrinė vieta; headquarters</i>
<i>deguonis</i>	–	<i>dujos reikalingos kvėpavimui; oxygen</i>
<i>detektyvinis</i>	–	<i>kriminalinės policijos darbas; detective</i>
<i>giraitė</i>	–	<i>mažas miškas</i>
<i>ištyrinėti</i>	–	<i>pasistengti išsiaiškinti</i>
<i>išvada</i>	–	<i>sprendimas; conclusion</i>
<i>nualintas</i>	–	<i>padaryti žemę tokią kurioje niekas nebeauga</i>
<i>nuplikintas</i>	–	<i>plikas (šioje pasakoje – be augmenijos)</i>
<i>ola</i>	–	<i>urvas; cave</i>
<i>šnairys</i>	–	<i>kas žiūri šnairai (pasuktomis akimis)</i>
<i>šnipas</i>	–	<i>slaptas agentas</i>
<i>varveklis</i>	–	<i>ledo žvakė pastogėje</i>

Vidaus Reikalų Ministerija – valstybės tyrinėjimų skyrius; Lietuvos F.B.I.

MŪSŲ KŪRYBA

*Einu į pasaulį.
Mane lydi gėlės,
Tėvų rūpestėlis ir graži svaja.
Rodos, šiam pasauly nieko ir nebūtų,
Tik tėtis, mamytė, saulė ir daina.*

*Mokyklos varpelis
Kviečia ir palydi,
Kasdien šaukia kiti, praturtėt dvasia.
Mokytojų meilę, jų gražiausią viltį –
Užauginti žmogų – nešiuos širdyje.*

*O kai aš užaugsiu
Ir sparnus ištiesiu,
Nieko nepamiršiu niekad, niekada:
Darbais vainikuosiu, gerumu dalinsiuos,
Kad Tėvynėj šviestų saulė ir darna.*

V. Gudavičius, 5 kl.

T. Liubertienės pagrindinė mokykla

GEDIMINO NUOTYKIAI SU DIEVAIS

Kai sapnas buvo išaiškintas, Gediminas žinojo ką jis turi daryti. Jis statys pilį čia pat ant kalno. Gediminas surinko daug žmonių, kurie jam padės statyti pilį. Per visas dienas ir visas naktis žmonės statė didingą pilį. Per liūtą, per sniegą, per karštį, per šaltį, žmonės be poilsio dirbo.

Staiga Perkūnas sudundėjo ir paklausė Gedimino:

— Kas čia darosi?

Gediminas papasakojo apie savo sapną. Perkūnas nusijuokė ir vėl sudundėjo,

— Aš nenoriu čia pilies! Bus lietaus ir debesų ir negalėsite baigti statyti!

Gediminas nenorėjo pasiduoti.

Lyja jau ištisai dvi savaites ir dar Gediminas nesustojo statyti pilies. Kas nors pradėjo kalbėti:

— Jeigu tu nesustosi, aš tave sustabdysiu!

Saulė užpykus, nemačiusi savo dukters jau dvi savaites, nutarė sustabdyti liūtą.

Saulė ir Perkūnas turėjo didžiausią karą. Pagaliau Saulė nugalėjo Perkūną.

Saulė švietė Gediminui du mėnesius ir žmonės lengvai dirbo. Mėnulis, ilgai nematęs savo dukters, pagaliau pasirodė ir užėjo naktis. Mėnulis švietė tris naktis. Gediminui buvo sunku dirbti tamsumoje. Saulė, užpykus ant savo buvusio vyro, vėl išlindo ir pradėjo šviesti. Ji norėjo padėti Gediminui. Pradėjo smarkiai šviesti ir nugalėjo Mėnulį. Pagaliau Gediminas galėjo užbaigti savo darbą ir pastatė Vilnių.

Vitas Paškus

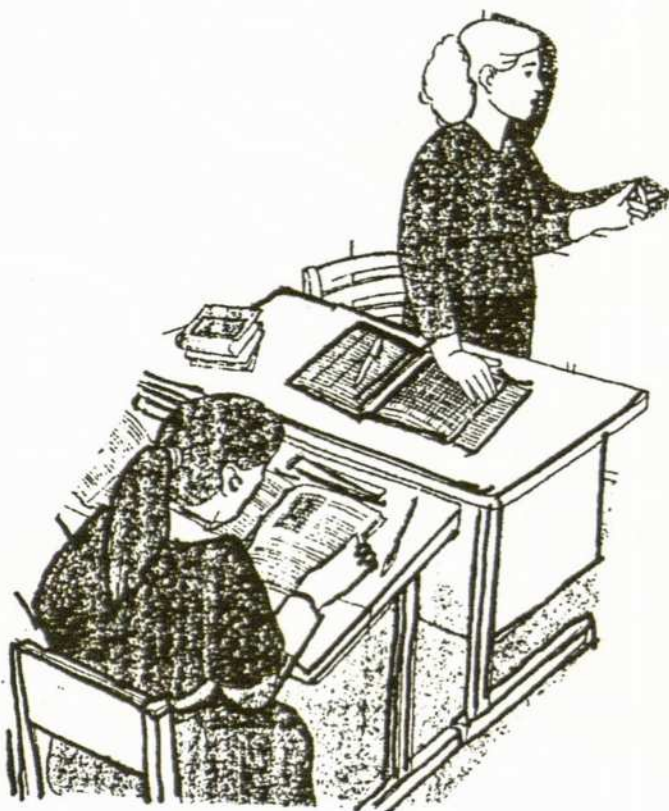
Žiburio lit. mokykla (Detroitas)

MANO SUOLAS

Mūsų klasėje kiekvienas turi savo suolą. Man atrodo, kad mano suolas yra labai gražus ir ypatingas.

Jis labai senas. Mokytojas sakė, kad jam gali būti apie trisdešimt metų. Nepaisant savo metų, jis dar visai gerai atrodo, nors blogi vaikai jį apipjaustė, aprašinėjo. Jo senos metalinės kojos jau siūbuoja, ir pasuolė, kur dedamos kuprinės, jau vos laikosi. Mano suolas ypatingų žymių neturi, nors, aš manau, ypatingas jis jau todėl, kad toks senas. Juk daugelyje mokyklų vaikai turi naujus suolus. Senasis suolas puikiai tinka darbui.

Ant jo labai patogiu, pasidėjus sąsiuvinį, rašyti, skaičiuoti. Suolai tam ir yra reikalingi. Juk sulūžusius suolus ir stalus visi išmeta.

Man patinka mano suolas. Jeigu jis galėtų kalbėti, papasakotų daugybę istorijų, kurios jam nutiko, stovint tiek metų klasėje. Galbūt suolui irgi skauda, kai jį spardo, pjausto ir gadina.

*Romas Grublys, 11 metų,
Karaliaučiaus krašto
Ragainės II vidurinės
mokyklos mokinys*

MANO SUOLAS

Aš esu senas mokyklinis suolas, vos bepastovintis ant surūdijusių kojų.

Anksčiau man čiulbėjo miško paukšteliai. Augau miške, mano gimtinė – miškas. Buvau aukštas, tvirtas medis, kol vieną kartą išgirdau traktoriaus ūžimą, sunkvežimio burzgimą. Atsipeikėjau tik tada, kai jau gulėjau traktoriaus priekaboje.

Po to pakliuvau aš į baldų gamyklą, ten virtau naujutėlaičiu suolu. Atkeliavau aš į mokyklą su savo broliais. Stovėjau klasėje ir net negalėjau savimi atsigrožėti. Buvau toks gražus, kad net blizgėjau. Pirmus metus mane visi saugojo. Dabar man jau dvidešimt-trisdešimt metų, esu aš nuvargintas blogų vaikų, kurie mane išraižė, išteplojo. Vienas berniūkštis net išsukinėjo medvarščius, išteplojo. Mano draugė yra kėdė, kuri taip pat suvargusi kaip ir aš. Ji skirta sėdėjimui, o aš rašymui. Kai kurie vaikai to turbūt nežino ir raižo mane. Vaikai ant manęs lipa, spardo kojomis.

Pasibaigus pamokoms, aš ir mano draugė kėdė ilsėsimės nuo varginančių ir skausmingų įvykių. Abu laukiame rytojaus ir bijome – gal rytoj gulėsime mokyklos rūsyje.

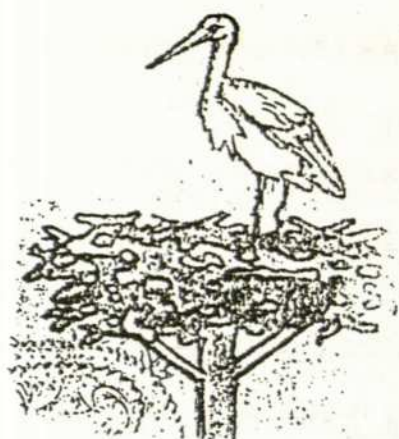
Vaidas Kavaliauskas, 11 metų

Karaliaučiaus krašto

Ragainės II vidurinės mokyklos mokinys

GANDRAS

Kartą prie vieno didelio ežero gyveno lizda susisukęs gandas. Jis buvo vienas ir neturėjo draugų. Jam buvo liūdna. Jis tupėjo lizde ir niekur neidavo, tik išalkęs eidavo nenorom paieškoti maisto. Netoli to ežero buvo mažas kaimelis. Jame gyveno broliukas Jonukas ir sesutė Marytė. Jiems patiko bėgioti prie ežero, maudytis, žaisti smėlyje. Anksti atsikėlę vaikai išskubėjo prie ežero žaisti. Buvo labai šilta ir graži vasaros diena, bet vaikai apsirengė šiltai, nes mama sakė, kad prie ežero bus šalta, nes pučia šaltokas vėjas. Eidami keliu vaikai juokavo ir staiga Jonukas pamatė, kad beskrisdamas gandas atsitrenkė į medį ir įkrito į ežerą. Marytė išsigando, bet Jonukas, padrasinęs Marytę, puolė į vandenį ir greitai ištraukė gandrą. Ištraukę vaikai pamatė, kad gandro sparnas buvo sulaužytas. Jonukas ir Marytė greitai griebė gandrą ir parnešė namo. Namuose nieko nebuvo ir vaikai nežinojo ką daryti. Marytė paėmė telefoną ir norėjo skambinti dėdei, bet ji nežinojo telefono numerio. Jonukas atnešė popieriaus lapą ant kurio mama užrašė dėdės telefoną. Vaikai, paskambinę dėdei, viską papasakojo. Dėdė netrukus buvo jų namuose ir išvežė gandrą pas daktarą. Po kelių dienų gandro sparnas sugijo ir vaikai su juo susidraugavo.

*Mantas Kažukauskas, 4 sk.
„Žiburio“ lit. mokykla, Detroite*

ŽMOGUS ANT MĖNULIO

Tai buvo labai seniai. Kartą gražų šventadienio rytą vienas žmogus išėjo miškan malkų parsinešti. Nuėjęs prisikirto didelę krūvą ir užsidėjęs ją ant pečių pasuko namo. Beeidamas sutiko seną senutį, apsirengusį šventadieniais rūbais ir keliaujantį bažnyčion. Tai buvo pats Viešpats Dievas, išėjęs pasižiūrėti, kaip žmonės gyvena.

Senelis sustabdė žmogų su malkomis, pasisveikino ir klausia:

— Žmogau, ar tu nežinai, kad šiandien sekmadienis?

— Žinau.

— Tai kam gi dirbi? Juk net pats Viešpats Dievas vieną dieną savaitėje paskyrė poilsiui. Nejaugi šis malkų ryšulėlis tau svarbiau už Dievo įsakymus?

O žmogus susiraukė, kaip pipirą sukramtęs, ir atšovė:

— Labai čia man rūpi tie sekmadieniai. Aš turiu skubėti, nes darbai nelaukia. Juk ne ant mėnulio gyvenu, o žemėje, kur darbai darbą veja. Jei neskubėčiau, tai kada darbus nudirbčiau?

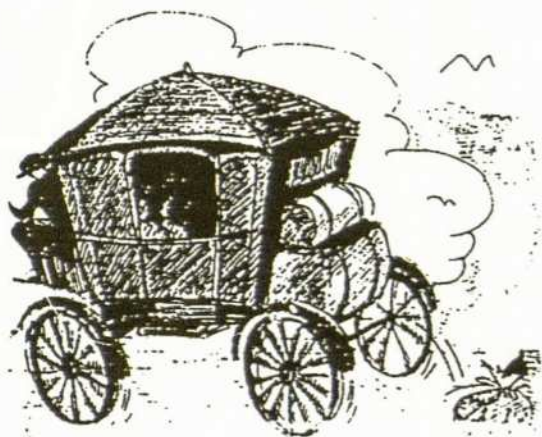
Tai taręs pasijudino eiti, bet senelis sulaikė jį už rankos ir pasakė:

— Gal iš tiesų tau geriau gyventi mėnulyje, kur galėsi dieną naktį dirbti ir skubėti.

Tą valandą įvyko nuostabus dalykas. Žmogus su savo sunkia našta pakilo į padanges ir nusileido ant mėnulio. Kai mėnulis apšviečia mūsų žemę, jame matyti palinkęs žmogus, nešantis sunkią našta. Jis bėga dieną naktį, o jo keliui nesimato galo.

PAMESTI PINIGAI

Pasaką parinko ir paruošė spaudai Pranas Sasnauskas

Kitą kartą važiavo ponas gražia karieta ir pametė maišelį pinigų. Kai apsižiūrėjo, jau buvo gerokai nuo tos vietos nutolęs. Tuo metu keliu ėjo varganas žmogelis ir pamatė gulintį pinigų maišelį. Tuojuo juos pasiėmė ir paskubomis

nukūrė keliu, kad niekas jo nematytų.

Kai ponas pasigedo savo turto, tuojuo apsuko arklius ir pasileido atgal. Privažiavo tą vietą, sutiko keliu einantį visai kitą žmogų, kuris nieko nežinojo apie pamestus pinigus. Ponas iššoko iš karios ir puolėsi prie to žmogaus.

— Tu radai mano pinigus? Tuojuo atiduok!

— Ką tu, pone. Kaip gyvas nemačiau tavo pinigų.

Bet ponas neatstoja nuo jo ir viskas.

— Greičiau atiduok, nes gausi mušti.

O žmogus vis dievagojasi, kad nieko apie pinigus nežino. Tada ponas išsitraukė rimbą ir ėmė žmogų mušti. Mušė, mušė, iki ranka pailso. Mato, kad žmogus pinigų neturi. Nusispjovė ir nuvažiavo.

Atsisėdo žmogus ant griovio krašto ir ašaroja, skųsdamasis savo likimu.

— Dieve, Dieve, kodėl ponas toks neteisingas ir mane sumušė, nors aš jo pinigų nei akyse nemačiau. Atsakyk, kodėl žemėje tokia neteisybė klesti.

Tuo metu pro jį keliu ėjo kažkoks senelis ir išgirdęs žmogaus skundą sustojo. O tai buvo šv. Petras.

— Ei, žmogeli, kas atsitiko? – paklausė.
— Ko gi skundiesi Pono Dievo tvarka?

— Kaip aš nesiskųsiu, – atsakė žmogus ir pradėjo pasakoti, kaip jį einantį keliu užsipuolė įpykęs ponas, kaltindamas pinigų vagyste, ir neklausydamas pasiaiškinimų smarkiai apmušė, – juk aš nevogiau ir niekam blogo nepadariau. Negali Dievas tokių neteisybių leisti ant žemės.

— Žmogau, – atsakė senelis, – ponas per daug turtingai gyveno, todėl pinigų netektis jį privers daugiau dirbti ir galvoti apie rytdieną. Vargšas, kuris rado jo pinigus, taps turtingu, bet nebus laimingas, nes jį grauš sąžinė dėl pasisavinto turto. O tu, patyręs skriaudą, žinosi, kad pasaulyje yra daug blogų žmonių ir visuomet šauksiesi Dievo užtarimo, kuris suramins tavo širdį.

Susimąstė žmogus ir pradėjo melstis. Kai pakėlė akis, senelio jau nesimatė.

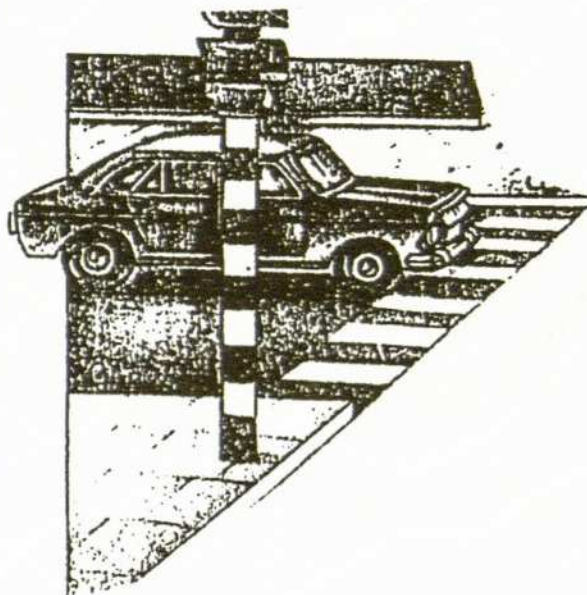
KAIP AŠ JOJAU ANT LAZDOS...

Vytautas Rudokas

Aš metukų ketverių,
Pats jauniausias brolis.
Triratuko neturiu, –
Kas gi man paskolins?

Tad ir joju ant lazdos
Lyg ant risto žirgo.
Nepamiršiu niekados,
Akyse kaip mirga!

Tėtis perspėjo nesyk:
„Saugokis mašinų!“
Ak, sakyk ar nesakyk,
Kas gi to nežino...

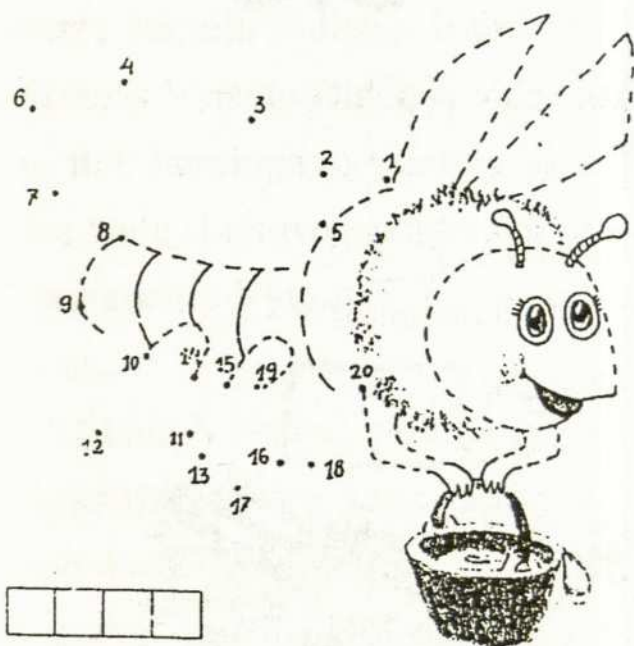

Pats risnoju, pats žvengiu,
Gatvę kol prijoju,
Ir ties posūkiu staigiu
Išvirstu iš kojų...

Tuoį sustoja mašina,
Nežinia, kas kaltas.
Žirgo koja kruvina, –
Ak, slidus asfaltas...

Nuo to laiko niekuomet
Nebejoju niekur
Ir žaidžiu tiktai kieme,
Pamokėlė lieka!

LIETUVIŲ KALBOS SKYRELIS

Kas?

*Kas ten skraido visą dieną,
Pailsėt negali –
Su dryžuotu sijonėliu
Ir plonais sparneliais?*

*Kas ten šnabžda raudonėliui
Dobilui į ausį?
Kas ten saulės spindulėliais
Sau burnelę prausia?*

Janina Degutytė

Sujunkite derančius žodžius.

tėvelis

mama

saulė

vardas

knyga

daina

automobilis

sniegas

žolė

geltona

naujas

linksma

žalia

gražus

gera

baltas

įdomi

geras

Sudurkime žodžius!

① 2 + + =
 du + ratas =

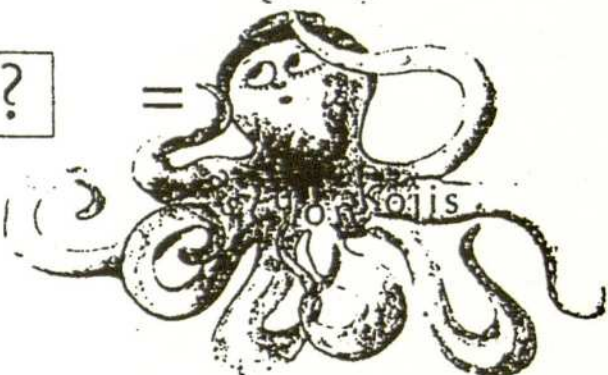
② 3 + = ?

③ 3 + ? =
 trys + ? = trikampis

④ 4 + ? =

⑤ 9 + =
 ? + galva =

⑥ 6 + ? =

⑦ ? + ? =

Irašykite *uo*, *au* arba *ai*.

d____na, s____lė, s____las, kam____lys, r____dona,
 l____vas, d____na, v____kas, r____dė

TĖVYNĖS GLOBĖJA

Be savo Nepriklausomybės šventės, švenčiame ir tautinę Tėvynės šventę rugsėjo 8 dieną. Ji pradėta švęsti nuo 1930 metų, kai buvo minimos Vytauto Didžiojo vainikavimo sukaktuvės. Kiekviena tauta yra tiek laiminga, o valstybė tiek stipri, kiek tauta ir valstybė turi gerų vadų. Lietuvos galybė visiems spindėjo, kai mus valdė didysis kunigaikštis Vytautas. Jis buvo ir yra mūsų Tėvynės nemirtingas vadas.

O kaip Vytautas palaikė tą garbę? Nors jis buvo galingas, bet nepasitikėjo vien savo jėgomis, o nuolat aukštesnės pagalbos prašydavo. Kai Vytautas apsikrikštijo, jis tuoj sau ir savo Tėvynei išsirinko dangaus globėją. Kas ji buvo? Tai Marija Dievo Motina, kurios gimimo dieną dabar švenčiame. Vytautas buvo išsirinkęs Mariją Tėvynės globėja, į ją meldėsi už Tėvynę, o ji išklausydavo, globodavo jo valdomą kraštą, žmones, mūsų Tėvynę Lietuvą.

Visi žinome, kaip vyko didysis mūsų su kryžiuočiais prie Žalgirio 1410 metais. Lietuviai ir lenkai buvo silpniau apsiginklavę, atrodė, kad vokiečiai laimės. Ką veikė Lietuvos gynėjai? Jie ne tik ruošėsi karui, bet ir meldėsi, prašydami Marijos pagalbos. Prieš pat mūsų buvo laikomos mišios. Vytautas prašė dangaus pagalbos. Ir galingesnė kariuomenė suklupo, lietuviai laimėjo. Mes ne kitus pavergti norėjom, bet savo saugojom, todėl Dievas laimino kovą. Laimėjimas grąžino Tėvynei gražųjį Žemaičių kraštą, ir mūsų valstybė toliau laimingai gyvavo. Marija globojo Lietuvą ir kitais

kartais. Vytautas neužmiršo padėkoti Marijai, jis pastatė Marijos Dangun Ėmimo garbei bažnyčią. Su Marijos pagalba Lietuva buvo apkrikštyta, Marijos Sūnui Jėzui pavesta. Vėliau remiant Vytautui buvo pastatyta Marijos ir Jėzaus garbei daug bažnyčių, kuriose buvo garbinama Marija – Tėvynės globėja.

Mūsų Tėvynė su Marijos garbe ir globa buvo susieta ir vėlesniais laikais. Lietuviai Mariją pamilo ir nuoširdžiai Ją garbina kaip savo dangišką motiną. Marijos pagalbos šaukėsi lietuviai, ištikus nelaimėms. Lietuvą pradėta vadinti Marijos žeme, nes daugelis lietuvių karštai garbino Dievo Motiną, uoliai kalbėjo rožančių, giedojo jos garbei giesmes, statė koplytėles, nešiojo škaplierius.

Malonūs skaitytojai! Ar manote, Marija negirdėjo mūsų balsų, neatkreipė savo širdies. Ji norėjo nuolat su mumis gyventi, pagalbą suteikti. Mūsų Tėvynės širdyje – Vilniuje Marija apsireiškė ypatingu būdu. Iš Aušros Vartų meldėsi už mūsų švento tikėjimo sugrąžinimą, ypač užtarė, kad laisvę atgautume. Ir mes laisvi.

Neužmiršta mūsų Marija ir toliau. Ji išsirinko mūsų žemę sau ypatingos garbės vieta – Žemaičių Kalvariją ir Šiluvą. Tose vietose galime ir šiandien pamatyti, kokią meilę jaučia lietuviškos širdys savo Dangiškajai Globėjai. Šiomis dienomis vykstantys. Marijos garbei atlaidai ryškiai rodo mūsų prisirišimą prie Jos. Juk kentėdami, nors ir mintyse, mes kreipiamės į Šiluvos Mariją.

Ir jūs, vaikai, dažnai melskitės į Mariją, prašydami malonių savo šeimai ir Tėvynei.

Iš kunigo Stasio Railos knygos „Žodis Vaikams“

KUR PASAULIO KRAŠTAS

Pranas Sasnauskas iš „Melagių pasakos“

Gražią pavasario dieną gaidžiukas su vištyte išsiruošė į kelionę. Abu buvo pasipuošę naujomis blizgančiomis plunksnomis ir atrodė labai šauniai.

— Einam po pasaulį pakeliauti, – pasiūlė gaidžiukas. — Žmonių pasižiūrėsime ir save parodysime.

— Einam, – sutiko vištytė. — O kur mes keliausime?

— Keliausime, iki prieisime pasaulio kraštą, – išdidžiai išpoškino gaidžiukas ir drąsiai žengė pirmyn.

Vištytė nuolankiai sutiko ir patraukė paskui. Perėjo pievą ir netrukus pasiekė miško pakraštį.

— Kur jūs einat? Kur jūs einat? – staiga pasigirdo tarškus balsas, ir šarka, apsivilkusi juodu švarku, atsitūpė prieš juodu.

— Einam į pasaulio kraštą, – atšovė gaidžiukas.

— Oho! – nusistebėjo šarka. — Tai bent keliauninkai. Gal ir mane priimsite keliauti kartu?

— Kodėl ne. Prašom! Trise smagiau negu dviese, – sutiko gaidžiukas su vištyte.

Keliauja trise, o miškas darosi vis tankesnis ir tankesnis. Ūmai iš krūmo purptelėjo mažutis žvirblelis, apsirengęs pilku senamadišku švarkeliu, ir atsitūpė prieš juos.

— Kur išsiruošėt, gerbiamieji? – mandagiai paklausė.

Gaidžiukas nebuvo nusiteikęs šnekėti su prasčiokais ir nieko neatsakė. Tada vištytė jam paaiškino:

— Einam pasaulio krašto pažiūrėti.

— Ką jūs, ką jūs! – sučirškė nusteбės žvirblelis. — Juk tai nuostabu. Net neįsivaizduoju, kaip tas pasaulio kraštas atrodo. Gal leistumėt kartu su jumis keliauti?

— Keliauk, – sutiko vištytė, — bet tu toks mažutis ir neatrodai, kad būtum išmintingas vyras.

— Ką gali žinoti, ką gali žinoti! – susijuokė žvirblelis. — Kelionė ilga – pamatysim.

Keliauja jau keturiese. Miškas vis tankėja ir tankėja.

Staiga prieš keliautojus išlindo lapė. Rudus plaukus susiglosčiusi, o ilgą uodegą išpurenusi. Pažiūrėjo susidomėjusi į keliautojus ir seilę nurijo.

— Oi, jūs mano brangieji, ar ne pas mane į svečius išsiruošėt? – nutaisiusi švelnų balsą paklausė gudragalvė.

— Ne! – atrėžė gaidžiukas. — Keliaujam pasaulio krašto pasižiūrėti.

— Sakyk tu man! – dar saldesniu balsu prašneko lapė. — Tai pataikėt, kad mane sutiko. Juk aš prieš porą dienų grįžau iš pasaulio krašto ir kelio tenai nepamiršau.

— Tai gerai, – sukudakavo vištytė, — nereikės mums klajoti po mišką, ieškant kelio.

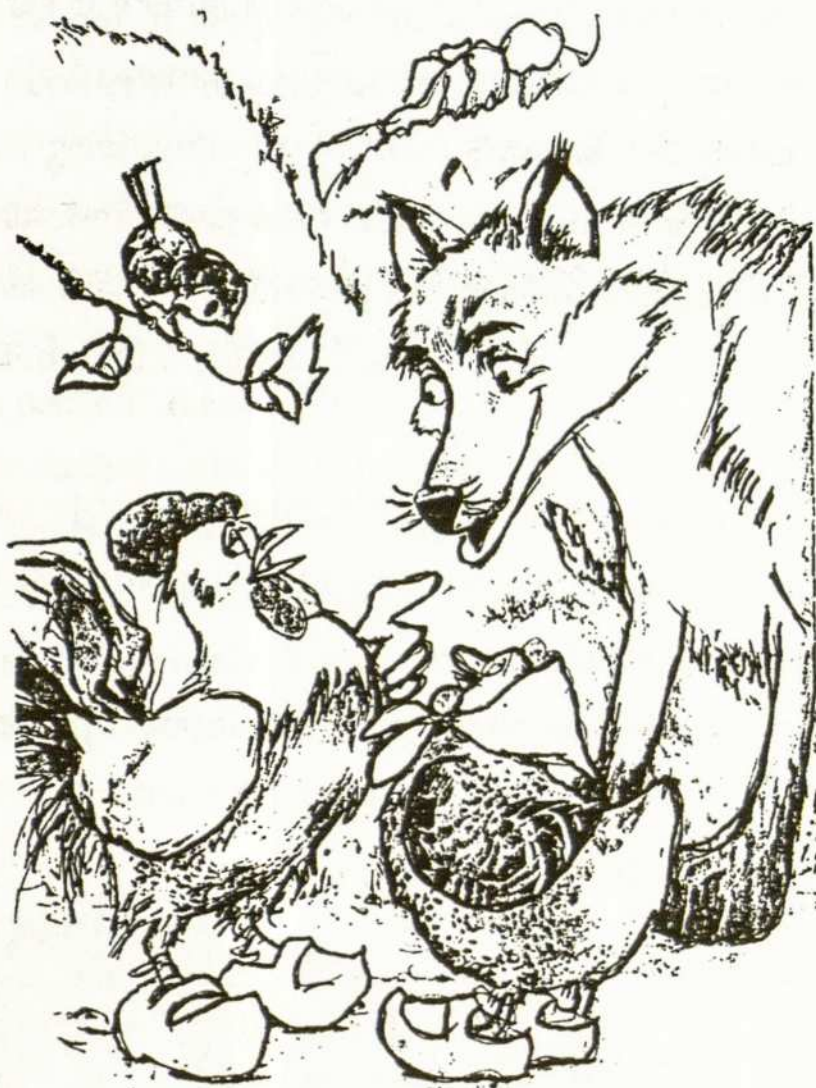
— Taip, taip! – sučerškė šarka. — tik neatsisakyk, gerbiamoji,

mus ten nuvesti.

— Nuvesiu, nebijokit. Argi galiu savo draugams nepadėti!

Keliauja visi toliau, o lapė vis suokia, koks gražus pasaulio kraštas, kaip ten įdomu ir malonu. Visi klausosi net išsižioję, tik vienas žvirbliukas laikosi atokiai.

Vedė, vedė lapė keliautojus ir atvedė prie savo olos.

— Štai ir priėjome, brangieji, žemės kraštą. Tiktai prieš jį

pasiekiant reikia perlįsti pro šitą olą. Ir tik po vieną. O jau ten atsiveria gražiausi vaizdai, kokių niekuomet nematėt. Tegu pradeda gaidžiukas.

Gaidžiukas vyriškai įlindo į lapės olą ir... na, jūs jau žinote, kuo tai baigėsi. Lapė nukando gaidžiukui galvą, nusišluostė snukutį ir išlindusi kviečia vištytę. Kai tik šita paklausė melagės ir įėjo į olą, jai atsitiko taip pat kaip gaidžiukui. Netrukus ja pasekė ir šarka.

Kai lapė sudorojo visus tris keliautojus, pamojo koja žvirbliui, kuris tupėjo aukštai ant šakos.

— Ei, žvirbleli, argi tu nenori pasižiūrėti pasaulio krašto?

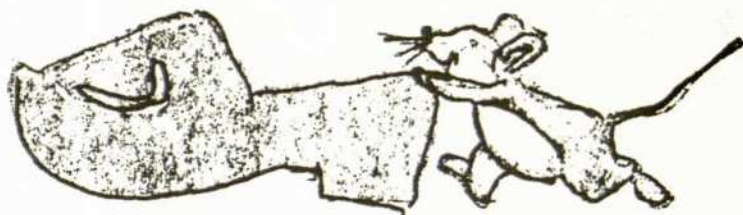
— Tai jau ne, lapute melage. Aš pasižiūrėjau, kaip šarka lindo į olą, ir mačiau, kaip tu jai rodei pasaulio kraštą. Labai dėkui už tokią parodymą.

Lapė suraukė nosį, bet tuojuo paniekinamai numojo koja.

— Labai tu čia man reikalingas! Mažas kaip spirgas, net skonio nepajusčiau tave sukramčiusi.

— Bet proto turiu daugiau už tuos, kurie žiūri pasaulio krašto tavo oloje.

Ir nusijuokęs nulėkė atgal į kaimą.

AR ŽINAI?

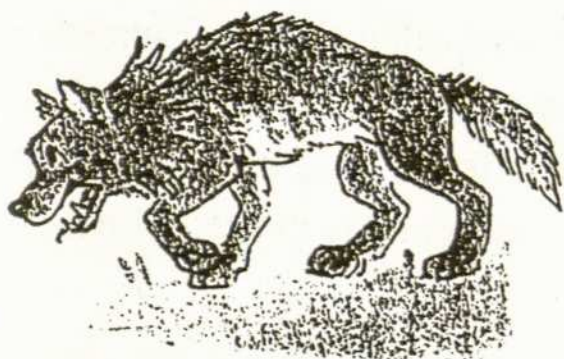
ŠIS BEI TAS APIE VILKUS

Vilkai gyvena šeimomis, kurias sudaro 7-12 vilkų. Porelės turi savo mėgstamas vietas, kuriose nuolat gyvena ir veda vaikus. Tokios vietelės – raistai ar šiaip retai lankomi kvartalai, kur yra kupstų, kemsynų pasislėpti, atvirų kalvelių pasišildyti saulės atokaitoje, vandens, kur gerai girdimi aplinkiniai garsai. Žuvus vienam vilkų poros nariui, naujai susikūrusi šeima pasirenka vieno senesnio nario pamėgtą vietą. Aplink nuolatinį būstą driekiasi šeimos medžioklės plotai. Juos šeima kaskart apeina, patikrina, ar nebuvo įsibrovėlių. Vaikšto vilkai visada tais pačiais takais.

Šeimos vadas – vilkė. Ji bėga voros priekyje, paskui ją seka jaunikliai, paskutinis voroje – patinas. Tik ištikus pavojui, vadovauti ima vilkas. Be to, jis pirmas paėda po sėkmingos medžioklės.

Vilkstinė bėga ristele, koja kojon, todėl atrodo, kad bėgta vieno vilko. Tik kelio vingiuose ir kryžkelėse, kai žymi valdas, vilkai išsiskirsto ir galima suskaičiuoti, kiek jų būta. Vilkė, užuodusi ar

išgirdusi įtariamą pavojų, sustoja. Ja seka ir kiti. Jei vilkė, pastebėjusi grobį, atsigula, sugula ir kiti. Vilkai kelionėje ir medžioklėje veikia darniai, tarsi iš anksto surežisuoti. Jei kas bando elgtis kitaip, senis vilkas

įveda tvarką.

Žuvus vilkui, šeima dažnai pakrinka, išsilaksto atskiromis grupėmis. Pabėgioję atskirai, vėl susijungia. Taip padaro keletą kartų, kol pripranta prie naujo šeimos vado.

Įdomu tai, kad vilkas, ieškantis draugo ir išgirdęs jį atsiliepiant už kelių kilometrų, nubėga tiksliai ton vieton, daugiau nė karto nesusišaukęs. Vilkų klausa yra labai gera ir jautri. Ji padeda susirasti gentainį, nustatyti aukų buvimo vietą, išvengti pavojaus.

Jauniklius vilkai veda dažniausiai negilame urve. Vilkiukai, kaip ir šuniukai, gimsta akli ir praregi po 10-12 dienų. Auga labai greitai. Jeigu arti gūžtos lankosi žmonės, vilkė pasidaro kitą gūžtą ir į ją perneša jauniklius.

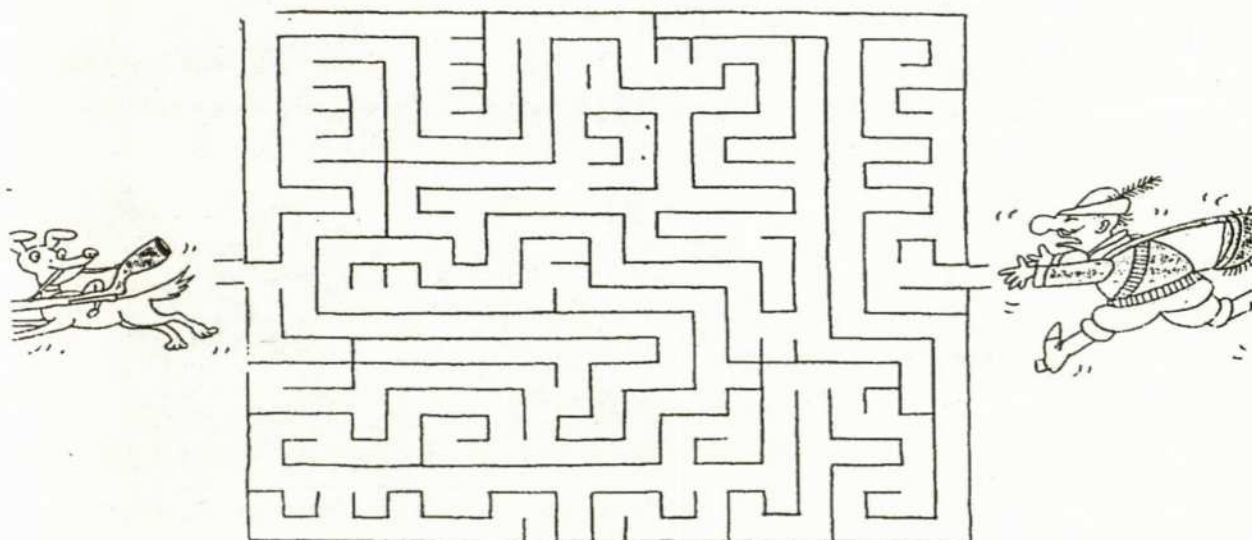
Mažus vilkiukus vilkė maitina pienu. Maistą jai neša vilkas. Jaunikliams paūgėjus, vilkė pusiau apvirškintą mėsą atryja ir duoda jiems ėsti. Vilkiukams augant, auka plėšoma gabalais. 5-6 mėn. amžiaus jaunikliai jau keliauja į netolimus žygius kartu su tėvais, o kartais dalyvauja medžioklėje, mokosi draskyti grobį.

Grįžusi su laimikiu, vilkė (ji paprastai medžioja arčiau, todėl ir grįžta anksčiau) trumpai, negarsiai užkaukia. Tai išgirde, vilkiukai bėga ėsti cypaudami kaip šuniukai. Rugpjūčio mėnesį galima išgirsti vilkų šeimos chorą. Kaukti pradeda vilkė. Jai pritaria jaunikliai. Posmą baigia vilkas. Iš balsų tuomet nesunku nustatyti vilkų skaičių. Paprastai jie kaukia ieškodami savo būrio draugų, gentainių, prieš eidami į medžioklę... Jei išgirsite staugiant vilką, klausykitės. Bet jų link neikite, jeigu šis žvėris pamatęs jus, nepaspruks, tuomet tai padaryti teks jums...

Parengta pagal K. Giniūno „Vilkas“

GALVOSŪKIAI

PADĖK MEDŽIOTOJUI PAGAUTI ŠUNĮ

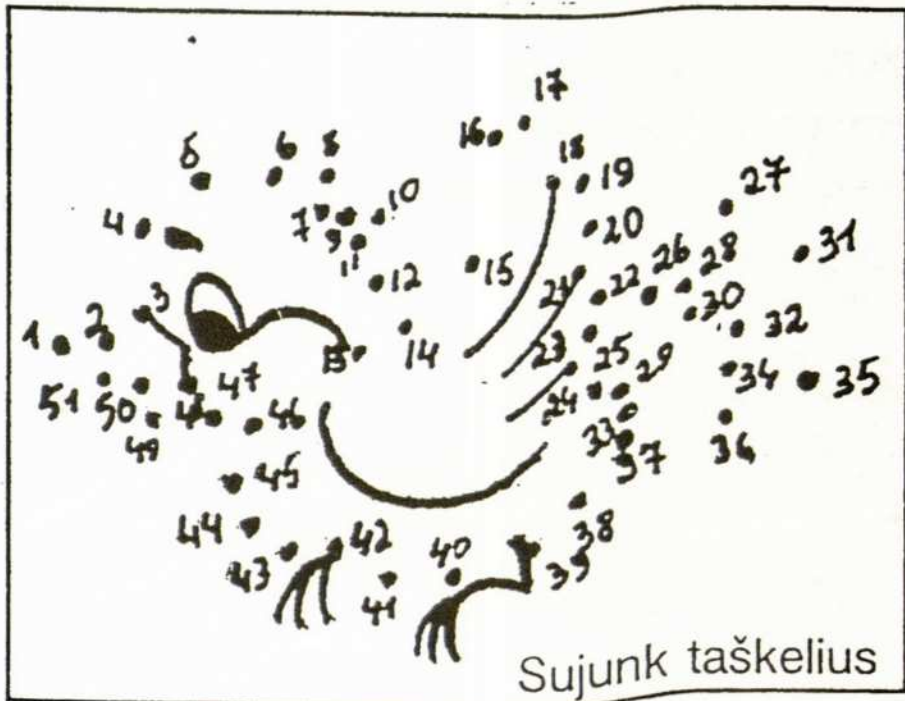

SURASKITE DVYLIKA MĖNESIŲ

B	L	I	E	P	A	K	G	C	R
I	A	C	M	C	O	O	E	U	U
R	P	L	C	V	M	V	G	V	G
Ž	K	C	A	M	C	P	U	A	S
E	R	S	C	N	J	A	Ž	S	È
L	I	I	E	Ū	D	S	È	A	J
I	T	M	T	C	M	I	C	R	I
S	I	I	C	S	A	U	S	I	S
C	S	P	A	L	I	S	C	S	M
G	R	U	O	D	I	S	M	C	M

SURASK 10 SKIRTUMŲ

Sumanė ir nupiešė Ramunė Bateikienė

JUOKŲ MAIŠELIS

Kartu ejome su mažuoju Petreliu per kiemą, ir jis pargriuvo. Aš jam sakau:

— Kelkis!

O Petrelis manęs klausia:

— Kelinta valanda?

• • •

Pauliukas šunų parodoje.

— Kas vedžioja tavo šunelį? – klausia inteligentiška moteris.

— Tėtė, – rimtai atsako berniukas.

— O kas jį šeria?

— Mama.

— O tu ką su juo darai?

— Aš jį myliu, – nuoširdžiai prisipažįsta Pauliukas.

• • •

TIEMS, KURIE TROKŠTA TURĖTI KROKODILĄ

Tegu sau nusipiešia. Tai pigiausias ir saugiausias būdas.

• • •

Trimetis broliukas Jeronimas klausia savo senelės:

— Kodėl tu manęs nepakviete į savo vestuves?

• • •

Penkiametė sesutė paklausė mamos, kas yra atomas. Mama jai paaiškino, kad tai yra labai maža dalelė, kurios negalima matyti. Sesutė pagalvojo ir sako:

— O jeigu, mamyte, tų atomų būtų pilna dėžė, ar tada galima būtų pamatyti?

• • •

SENAS KALENDORIUS

— Pilypai, – kartą tarė Jonukas Švilpynė, – koks mėnuo eina po rugpjūčio?

— Pažiūrėk į kalendorių, – patarė jam Pilypas.

— Nieko gero, atsakė Jonukas. — Turiu tik pernykštį kalendorių.

• • •

— Ar geras čia vanduo? – klausia žvejo praeivis.

— Tikriausiai geras, nes žuvys nesiruošia iš čia išeiti.

DĖKOJAME MŪSŲ RĖMĖJAMS

Kun. Leonui Peck

už 10 dol. auką

S. Keras

už 5 dol. auką

Rasa Raisys

už 20 dol. auką

Linui Rimkus

už 10 dol. auką

Lithuanian Educational Council of the USA
13648 Kickapoo Trail Lockport, IL 60441 Tel. 708 - 301-6410